

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПЕДАГОШКОГ ФАКУЛТЕТА У УЖИЦУ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке број IV-02-717/36 од 11.09.2019. године, а на основу одлуке Наставно-научног већа Педагошког факултета у Ужицу Универзитета у Крагујевцу број 07-10/2 од 9.07.2019. године, именовани смо у Комисију за оцену научне заснованости теме и испуњености услова кандидата Вука Секача за израду докторске дисертације под насловом *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе*. На основу увида у образложење теме и осталу документацију коју је кандидат приложио, захваљујући на указаном поверењу, подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Научни приступ проблему предложеног нацрта докторске дисертације и процена научног доприноса крајњег исхода рада

У нацрту докторске дисертације *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе* кандидат Вук Секач навео је предмет, циљ и задатке, хипотезе и методе рада који су засновани на научним принципима. Утицај развоја информационо-комуникационих технологија на васпитнообразовни систем уопште, актуализовао је проблем електронског уџбеника, којим се аутори различитих усмерења интензивно баве током последње деценије. Иако преглед досадашњих истраживања отвара бројна питања у вези са развојем електронског уџбеника и ефектима његове примене, релативно мали број истраживача бавио се применом електронског уџбеника у настави језика у основној школи. У том смислу, бројна су и отворена питања у вези са могућностима примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе. Стога, према нацрту докторске дисертације, циљ истраживања је да се испита у којој мери примена електронског уџбеника српског језика може допринети остваривању задатака наставе и квалитету знања ученика млађег школског узраста.

За истраживање могућности примене електронског уџбеника у настави релевантна су теоријска и емпиријска истраживања посвећена електронском уџбенику као елементу наставе који интегрише наставне и дигиталне садржаје, обезбеђује вишеструку интеракцију између учесника у наставном процесу, доприноси унапређивању квалитета знања и школских постигнућа, а нарочито утицају његове примене на квалитет учења.

У неким државама коришћење електронског уџбеника није резултат ентузијазма или радозналости појединаца, већ образовне политике која се дугорочно и систематски планира и примењује. У Јужној Кореји, од 2007. године електронски уџбеници користе се у школама, а њиховом применом остварују се завидни резултати. Наиме, бележи се повећање школског успеха ученика за 30%, при чему је најзначајније побољшање уочено код оних са најслабијим успехом (Keris, 2011). У истраживању групе аутора (Byun, Seo, Ryu, Yang, Jeong, & Bang, 2008), на узорку од 4284 ученика из 18 школа испитивана је ефикасност шест дигиталних уџбеника, и то матерњег и енглеског језика, математике, музичког, друштвених и природних наука. Утврђено је да су ученици из урбаних градских средина који су користили дигиталне уџбенике постигли боље резултате из математике, природних и друштвених наука, у поређењу са вршњацима који су користили штампане уџбенике. Ученици из мањих средина постигли су боље резултате од вршњака који су користили штампане уџбенике и у осталим предметима, укључујући матерњи и енглески језик. Такође, ученици који су користили дигиталне уџбенике показали су већу оспособљеност за самостално учење од оних који су користили штампане уџбенике.

Нох, Ким и Ли (Noh, Kim, & Lee, 2011), применом експерименталне методе, на узорку од 6000 ученика и 357 наставника из 132 школе испитивали су разлике у постигнућима ученика који су користили електронске и оних који су користили штампане уџбеника. Резултати истраживања потврђују да се применом електронских уџбеника значајно унапређују постигнућа ученика, као и способност решавања проблема и способност самосталног учења.

Министарство просвете и науке Руске Федерације у периоду 2011–2012. године спровело је серију тестирања електронских уџбеника, у којима је учествовало 3470 ученика и више од 500 наставника. Уочен је позитиван утицај овог медија на учење и наставу, и то у домену квалитета ученичког знања, мотивације за учење, ИКТ компетенција, као и у вези са могућностима организације наставе (Босова, Тарасова, Сарафанова, 2012).

Рокинсон-Сапкива и сарадници (Rockinson-Szapkiw et al., 2012) проучавали су ефикасност електронског уџбеника у поређењу са традиционалним. Посматрајући учење у складу са Блумовом концептуализацијом, аутори су испитивали когнитивну, афективну и психомоторну димензију учења. Резултати показују да је у оквиру когнитивне димензије учења електронски уџбеник подједнако ефикасан као штампани. Међутим, афективно и психомоторно учење је на вишем нивоу код ученика који су користили електронски, у поређењу са онима који су користили штампани уџбеник. Унапређивање афективне и психомоторне димензије приликом коришћења електронског уџбеника аутори објашњавају његовим богатим функцијама, које обезбеђују ученицима активну позицију и интеракцију са уџбеником, изграђујући позитиван став према садржају.

Сеомун и сарадници (Seomun et al., 2012) испитивали су ефекте коришћења дигиталних и штампаних уџбеника на мождане активности ученика основних школа. Користили су електроенцефалографију, којом је могуће брзо и ефикасно прикупити

потребне податке о стању мозга у тренутку фокусирања на одређени задатак. Резултати показују да су ученици који користе дигиталне уџбенике били опуштенији и концентрисанији током решавања проблема у односу на вршњаке који користе штампане уџбенике, односно да интерактивни карактер дигиталних уџбеника значајно утиче на унапређивање когнитивних процеса. Такође, резултати истраживања имплицирају очекивања да ће примена електронских уџбеника позитивно утицати на повећање ученичких интересовања и унапређивање процеса учења. Резултати наведене студије сагласни су са истраживањем Кима и Шима (Kim & Shim, 2010), које је потврдило појачану менталну активност, пажњу и концентрацију код средњошколаца приликом коришћења дигиталних уџбеника, за разлику од њихових вршњака који су користили штампане уџбенике.

Мејнارد и Чејни (Maynard & Cheyne, 2005) у свом истраживању бавиле су се потенцијалом електронских уџбеника у учењу код ученика основне школе, узраста од 11 и 12 година. Упоредивано је ученичко читање и учење из електронског и штампаног уџбеника. Резултати показују да је за разлику од ученика који су користили штампани уџбеник, подгрупа ученика која је користила електронски уџбеник постигла значајно више резултате на групном тесту. Такође, ученици који су користили е-уџбеник и на индивидуалном тесту показали су нешто више резултате. Аутори даље наводе да су ученици учење из електронског уџбеника оценили као забавно, а уочено је и повећано интересовање и мотивација за учење. Запажена је већа међусобна интерактивност између ученика у групи, као и између ученика и електронског уџбеника.

Чен и сарадници (Chen et al., 2014) су, користећи интервју, упитник и посматрање, испитивали разлике у утицају електронског и штампаног уџбеника на учење. У истраживању је учествовало 209 ученика и 12 наставника из 6 одељења. Анализиран је капацитет активности одељења (извршавање активности везаних за учење, ангажовање ученика), понашање у одељењу (улоге наставника и ученика) и улога технологије (задовољство, мотивација и ставови ученика и наставника). Резултати студије показују: (1) значајну разлику у капацитету активности одељења приликом рада са електронским уџбеником у односу на рад са штампаним. Применом индикатора ангажованости ученика (Learning Engagment Indicator) утврђена је и већа ангажованост ученика у активностима учења приликом коришћења електронског уџбеника; (2) значајне разлике у активностима наставника и ученика, у корист група које су користиле електронски уџбеник. Утврђена је значајно мања заступљеност трансмисионих активности наставника у раду са електронским уџбеником, док су ученици приликом коришћења електронског уџбеника значајно више времена били ангажовани у кооперативном и индивидуалном учењу, што имплицира да приликом примене електронског уџбеника ученици нису пасивни реципијенти, већ активно и мотивисано конструишу знања; (3) зависност наставника од технологије, и то приликом представљања наставних садржаја, обликовања околине за учење, приступа изворима информација, интеракције и праћења процеса учења, али и позитивне ставове ученика према технологији, као и веће задовољство учењем уз електронски у односу на учење уз штампани уџбеник.

Испитивање ефеката коришћења интерактивног електронског уџбеника биологије у четвртој разреди гимназије (Терзић, 2016), реализовано на узорку од 167 ученика,

потврђује већу ефикасност наставе биологије уз примену електронског уџбеника у односу на штампани, нарочито у когнитивном домену. Такође, ученици експерименталне групе изнели су позитивне ставове о примени електронског уџбеника у настави биологије.

За истраживање у оквиру докторске дисертације релевантни су налази испитивања утицаја електронских уџбеника на читање и разумевање прочитаног, која су нарочито бројна у иностраној литератури. Већина ових истраживања усмерена је на подршку електронских уџбеника ученицима који слабије читају. Студије показују да електронски уџбеници имају могућност да подрже читање и разумевање прочитаног одговарајућим сликама, цртежима, схемама, графичким приказима и слично, који представљају допуну текстуалним садржајима и резултирају вишим нивоом разумевања. Такође, електронски уџбеници се повезују са вишим нивоом мотивације за читање.

Кели (Kelley, 2011) је спровео пилот тестирање електронског уџбеника у раду са ученицима петог разреда, са циљем да утврди да ли дигитални садржаји помажу у унапређивању нивоа разумевања прочитаног. Утврђено је да интегрисане слике, графика и уопште мултимедија омогућује развијање вештине разумевања прочитаног. Цукер и сарадници (Zucker et al., 2009) утврдили су да неке функције електронских уџбеника, попут пребацивања текста у говор или комбиновање визуелних и вербалних стратегија помажу усвајање одређених имплицитних значења, док функције попут читања слово по слово или уграђени речник доприносе откривању експлицитних значења текста. Аутори тврде да електронски уџбеници могу пружити фонолошку помоћ ученицима са потешкоћама у читању, онима који слабије читају, као и онима који тек уче да читају. Сматрају да од наведених функција могу имати користи ученици који имају проблем са аутоматским препознавањем речи, јер га компензују другим изворима, аудио-визуелним на пример.

Гонзалес (Gonzalez, 2010) је упоређивао утицај електронског и штампаног уџбеника на разумевање прочитаног ученика трећег и четвртог разреда основне школе. Резултати показују да су најуспешнији у препричавању били ученици који су користили електронски уџбеник са опцијом конвертовања текста у говор, уграђеним речником и подршком анимација.

У фокусу истраживања Андерсона и Белајтија (Anderson & Valajthy, 2009) били су ставови потенцијалних корисника технологије електронског уџбеника. Њихово истраживање афирмисало је одређене прилагодљиве могућности овог средства учења и указало на користи које ученици могу имати од њих. Истраживачи истичу да, судећи по извештајима, електронски уџбеници мотивишу ученике другог разреда који лошије читају; ученици радо користе савремену технологију и допада им се читање са екрана.

Роудс и Милби (Rhodes & Milby, 2007) утврдили су да е-уџбеници могу бити подршка за ученике са потешкоћама у учењу, јер поседују функције попут увећања текста или вишеструког читања. Аутори верују да електронски уџбеници са интегрисаним функцијама каква је уграђени речник, говорни уџбеник и слично доприносе течном говору и вештини разумевања прочитаног.

Значај поменутих функција електронских уџбеника, нарочито уграђених речника истраживао је и Шамир (Shamir, 2009) и утврдио да коришћење интегрисаних речника у електронским уџбеницима доприноси развоју ране дечије писмености. Осим тога, истраживање је показало да ће ученици чешће посегнути за речницима интегрисаним у е-уџбеницима, него за штампаним речницима, као и да је чешће коришћење речника директно пропорционално напретку у разумевању речи.

За разлику од истраживања која указују на позитиван утицај електронских уџбеника на учење, Мареј и Перез (Muntau and Pérez, 2011) нису утврдили разлику у постигнућима ученика који су користили штампани и оних који су користили електронски уџбеник на истом курсу. Такође, интеракција између ученика и садржаја није се разликовала у односу на формат уџбеника. Међутим, аутори наглашавају да је потребно испитати интеракцију ученика са електронским уџбеницима који садрже богате медије, хипервезе и функције попут узимања и дељења бележака, јер оваква интеракција ученика и уџбеника још није успостављена. Истиче се да је тешко прецизно утврдити утицај електронских уџбеника на унапређивање учења, управо јер ученици још увек не разумеју како да их најефикасније користе. Аутори верују да би образовна вредност електронских уџбеника порасла са ефективнијом интеграцијом дигиталних и интерактивних могућности које подржавају процесе учења и поучавања.

Испитујући перформансе читања на различитим медијским платформама, Чен и сарадници (Chen et al., 2014) упоређивали су читање три групе ученика: оних који су читали са папира, са таблет уређаја и са рачунара. Користили су две врсте питања, за нижи и виши ниво разумевања. Према добијеним резултатима, ученици који су читали са папира имају бољи резултат на обе врсте питања у односу на остале две групе ученика, док су они који су користили таблет уређај постигли боље резултате него ученици који су читали са рачунара. Аутори су такође утврдили да је свест о могућностима и умеће коришћења таблет уређаја утицало на квалитет одговора. Ученици који често користе таблет уређаје и који су добро упознати са њиховим функцијама постигли су боље резултате. Налази имплицирају да је потребно ученике навикавати на коришћење таблета, како би овладали учењем уз помоћ овог уређаја, а тиме и постигли боље резултате, што потврђују и други истраживачи (Hartel & Cheek, 2011; Vandenhoeck, 2013).

Велики број истраживања усмерен је на мултимедијалне ефекте и друге перформансе електронских књига на заинтересованост за читање и разумевање прича. Бузето-Мор са сарадницима (Buzetto-More et al., 2007) закључио је да су нове генерације читалаца посредством интернета и видео игара изложене дигиталном тексту од раног детињства, те су навикнуте на читање са дигиталних уређаја. Постоје претпоставке да ће се приче, прочитане или одслушане уз пратњу технолошких илустрација или звучних ефеката који обогаћују текст, дубље утиснути у дечјој свести од текста који није подржан овим ефектима. Основ за наведену претпоставку је Паивијева теорија двоструког кодирања, по којој се визуелне и аудитивне поруке процесуирају путем различитих канала. Информација која се процесуира путем оба канала пре ће бити усвојена и задржана у памћењу него само визуелна или аудитивна. Паивио (Paivio, 1986) је доказао да ће деца лакше усвојити нове, непознате речи и

схватити поруку приче уколико садржај исте обрађују заједничким учешћем вербалних и визуелних елемената. Мултисензорна искуства обезбеђују квалитетнију интеракцију са текстом, активирају више менталних структура и доприносе вишем нивоу разумевања (Ertem, 2010; Grant, 2004).

У складу са когнитивном теоријом мултимедијалног учења, очекује се да перформансе електронских књига оснаже разумевање текста на начин на који то не могу „традиционалне“ књиге. Истраживање које су спровели Камил, Интратор и Ким (Kamil, Intartor & Kim, 2000) потврђује позитивне ефекте прича које укључују анимиране слике, звукове и инструментале у односу на приче које су праћене само сликама. Верхален (Verhallen, 2006, према: Bus, Takacs, Kegel, 2014) је такође у свом истраживању афирмисао тврдњу да електронске мултимедијалне књиге могу ефикасније од класичних књига изаћи у сусрет дејим потребама. Он је пронашао да ће деца након читања или слушања праћеног само статичним сликама упамтити мање од 40% приче, док мултимедијални елементи доприносе памћењу преко 55% приче.

Мултимодалне карактеристике електронских књига доприносе бољем разумевању текста. Многе од њих нуде правилан изговор речи, наравију и друге звучне ефекте што, према Левину, смањује напор при декодирању поруке и омогућује читаоцу да се више фокусира на значење (Lewin, 2000). Ова тврдња је у складу и са резултатима истраживања Гримшоа, који је утврдио да могућност наравије у електронском уџбенику води високим резултатима на тестовима разумевања прочитаног. Поред тога, ниво разумевања расте када је наравија праћена анимираним сликама и звучним ефектима који су директно повезани са причом (Grimshaw et al., 2007).

Резултати студије коју је спровео Муди (Moody, 2010) показују да интерактивне електронске приче врхунског квалитета, које се уобичајено користе на млађем школском узрасту, могу кроз богаћење речника, мотивисање за читање и разумевање прочитаног подстаћи развој ране писмености.

Са друге стране, резултати појединих истраживања нису потврдили налазе о позитивном утицају мултимедијалних ефеката на разумевање приче и развој дејег речника. Сувише мултимодалних функција, истичу Де Јонг и Бас, може омести пажњу ученика, посебно слабијих. Уколико се тексту приступа као видео игри, ученици неће бити фокусирани на читање и учење (De Jong & Bus, 2004). У ситуацијама када је улога мултимедије првенствено естетског карактера, а не доприноси преношењу жељене поруке, јасно је да од ње може бити више штете него користи. Електронски уџбеници препуни мултимедије нису добро решење јер негативно утичу на дејју пажњу, намећу им симултану обраду логички неповезаних информација и стварају когнитивно преоптерећење. Претпоставља се да ће мултимедијални додаци имати позитиван ефекат искључиво када су семантички повезани са речима и ако су просторно и временски блиски.

Иако је позитиван утицај електронских уџбеника на процес учења емпиријски потврђен, резултати неких истраживања указују на извесне недостатке и потешкоће које прате њихову примену, као и бројне непознанице, што захтева опрез приликом коришћења и даља проучавања. Имајући у виду релативно мали број истраживања (код

нас) која се баве перформансама и применом електронског уџбеника у настави језика, теоријска разматрања и емпиријско истраживање овог проблема, планирано у нацрту докторске дисертације, може значајно допринети унапређивању квалитета учења и наставе српског језика у млађим разредима основне школе.

2. Образложење предмета, метода и циља и значај предложене теме за развој науке

Предмет докторске дисертације *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе* јесте испитивање утицаја електронског уџбеника на квалитет наставе српског језика у млађим разредима основне школе. С обзиром на интензиван развој информационе технологије, препозната је потреба за увођењем електронског уџбеника у наставу, што је праћено и одговарајућом легислативом у области образовања. *Закон о уџбеницима* (2015) прописује да уџбенички комплет треба да садржи и тзв. електронски додатак, а *Правилник о стандардима квалитета уџбеника* (2016) садржи стандарде који се односе на електронски додатак. Са друге стране, бројне су непознанице у вези са прописаним електронским додатком, односно електронским уџбеником, почев од дефинисања самог појма, преко питања концепције и садржаја, до могућности примене у наставној пракси. У том смислу, наведени предмет истраживања је актуелан и може имати научни, практични и друштвени значај.

У нацрту докторске дисертације планирано је да се применом дескриптивне и методе теоријске анализе размотре могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе, што би представљало оригиналан допринос методичкој науци у овом домену, имајући у виду релативно мали број истраживања примене електронског уџбеника у настави језика уопште, а нарочито у настави српског језика на иницијалном нивоу. Размотриће се проблем електронског уџбеника, почев од јасног одређења његовог појма, специфичне структуре и функција, до предности и ограничења његове примене у настави.

Постојећи електронски уџбеници анализираће се у циљу сагледавања добрих и лоших страна, како би се указало на потенцијалне аспекте њихове примене. Разматраће садржаја електронског уџбеника омогућиће критичку процену његове улоге у настави српског језика, док ће анализа структурних елемената показати да ли се и у којој мери користе могућности свог формата и да ли и на који начин његова примена утиче на доживљавање, разумевање и усвајање наставних садржаја српског језика.

Испитиваће се ставови учитеља у вези са улогом и значајем електронског уџбеника у настави, могућностима његове примене, предностима и недостацима, као и њихова искуства у раду са електронским додацима и електронским уџбеницима. Имајући у виду значај искустава и ставова учитеља у вези са креирањем, применом и вредновањем електронског уџбеника, планирано емпиријско истраживање имаће и практични значај у смислу унапређивања наставне праксе.

На основу проучавања теоријских и емпиријских извора биће креиран оригиналан прототип електронског уџбеника српског језика за млађе разреде основне школе, што представља како научни, тако и стручни, односно практични допринос дисертације проблему проучавања електронског уџбеника. Могућности утицаја креираног оригиналног прототипа електронског уџбеника српског језика за млађе разреде основне школе на унапређивање квалитета наставе биће емпиријски испитане, што би требало да скрене пажњу на васпитнообразовне потенцијале електронског уџбеника, те да подстакне његову примену у настави. Теоријски и емпиријски налази у раду могу бити вишеструко корисни, како учитељима практичарима, нудећи им могућности за остваривање задатака наставе, тако и креаторима електронских уџбеника, омогућавајући им увид у потребе наставне праксе.

Посредан практични значај рада огледа се у подстицању ученика за савладавање основа информатичке писмености применом електронских уџбеника, али и охрабривању учитеља да наставу српског језика осавремене и унапреде тако што ће сами пронаћи начине да одређене наставне садржаје представе форматом савремених технологија. У том смислу, резултати докторске дисертације могу допринети актуелним настојањима за развојем информационог друштва. У *Стратегији развоја информационог друштва у РС до 2020. године* тежи се увођењу информационо-комуникационих технологија у све аспекте образовног процеса са циљем ефикаснијег образовања. Интегрисањем информационо-комуникационих технологија жели се, између осталог, постићи „успостављање модерног образовног система који је прилагођен потребама информационог друштва, развој дигиталних образовних садржаја, обученост наставника за коришћење ИКТ, увођење савременог концепта е-учења, отвореног учења на даљину, да ИКТ буде интегрални део образовних програма, образовни програми и наставни процеси прилагођени потребама информационог друштва“ (2010: 45).

С обзиром на то да је сврха електронског уџбеника унапређивање наставе српског језика, друштвени значај истраживања садржан је у основним циљевима овог наставног предмета. Сагледавање могућег доприноса електронског уџбеника процесу учениковог овладавања законитостима српског језика и доживљавања и тумачења књижевних дела даје овом истраживању ширу друштвену вредност.

3. Оригиналност идеје или оригиналност начина анализирања проблема (веза са досадашњим истраживањима)

Предложена тема докторске дисертације *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе* отвара питања која су релевантна како са педагошко-психолошког и методичког, тако и са аспекта савремене образовне технологије у функцији учења и поучавања.

Анализи проблема се и приступа у складу са резултатима проучавања места и улоге информационе технологије у васпитнообразовном процесу. Нарочито се апострофира системски приступ планирању, креирању, примени и евалуацији

електронског уџбеника у контексту наставе и учења. Имајући у виду да је теоријско фундирање у емпиријско истраживање могућности примене електронског уџбеника у функцији остваривања задатака наставе и доприноса квалитету знања ученика смештено у контекст наставе српског језика, разматрају се релевантни налази испитивања утицаја електронског уџбеника на процес читања и разумевање прочитаног, мотивацију за читање, унапређење читалачких интересовања и читалачке културе уопште. С тим у вези, нарочито је значајно креирање оригиналног прототипа електронског уџбеника српског језика за млађе разреде основне школе, чије ће могућности утицаја на унапређивање квалитета наставе бити истражене. Имајући у виду планирану анализу постојећих електронских додатака, односно електронских уџбеника, као и испитивање ставова и искустава учитеља у вези са њиховом применом, теоријски и емпиријски налази докторске дисертације осветлиће проблем примене електронског уџбеника са аспекта свих учесника наставног процеса, што је значајно ако се има у виду релативно мали број истраживања која се баве овим проблемом, нарочито у контексту наставе српског језика на иницијалном нивоу.

4. Усклађеност дефиниције предмета истраживања, основних појмова, предложене хипотезе, извора података, метода анализе са критеријумима науке уз поштовање научних принципа у изради коначне верзије докторске дисертације

Према свом методолошком одређењу, ово испитивање утицаја електронског уџбеника на квалитет наставе српског језика у млађим разредима основне школе спада у групу квалитативно-квантитативних примењено-методичких истраживања. Теоријско-емпиријски приступ који се примењује у истраживању полази од позиције васпитнообразовног система у данашњем дигиталном добу, а затим се пажња усмерава на савремену наставну технологију и електронски уџбеник у функцији остваривања образовно-васпитних циљева и задатака. Применом методе теоријске анализе детаљно се сагледава развој и прецизно одређује појам електронског уџбеника, што представља основу за испитивање његових методичких потенцијала у конкретном наставном контексту. Разматра се структура и стандарди квалитета овог елемента наставе, као и предности и ограничења његове примене у наставној пракси, са посебним освртом на дидактичко-методичке вредности у контексту теорија учења.

У емпиријском делу истраживања, планирано је да се испита у којој мери примена електронског уџбеника српског језика може допринети остваривању задатака наставе и квалитету знања ученика млађег школског узраста, применом дескриптивне и методе теоријске анализе. Дескриптивна метода примењује се приликом анализе електронских уџбеника; затим при испитивању мишљења и ставова учитеља у вези са применом постојећих електронских уџбеника, односно електронских додатака уџбенику; као и приликом испитивања мишљења и искустава ученика о утицају креираног прототипа електронског уџбеника на квалитет процеса учења. Приликом интерпретације резултата истраживања примениће се метода теоријске анализе. Корпус чине постојећи електронски додаци уџбеницима за српски језик за млађе разреде основне школе, као и

прототип електронског уџбеника креиран од стране докторанда Вука Секача. Емпиријско истраживање у дисертацији заснива се на следећим основним хипотезама:

1. Садржај постојећих електронских уџбеника српског језика остварује значајан допринос у смислу остваривања задатака наставе и квалитета знања ученика млађих разреда.
  - 1.1. Постојећи електронски уџбеници српског језика задовољавају стандарде квалитета електронског уџбеника.
  - 1.2. Учитељи имају позитивно мишљење и ставове о доприносу електронских уџбеника српског језика остваривању задатака наставе и квалитета знања ученика млађег школског узраста.
2. Креирани прототип електронског уџбеника има значајан утицај на квалитет знања ученика у млађим разредима основне школе.

Дефиниција предмета истраживања, основних појмова, предложених хипотеза, као и метода анализе докторске дисертације *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе* усклађени су са критеријумима науке, уз поштовање научних принципа у изради коначне верзије докторске дисертације, при чему су предложени релевантни извори података.

5. Преглед научно-истраживачког рада и кратка биографија кандидата

5.1. Кратка биографија кандидата

Вук Секач рођен је 16. септембра 1986. године у Ваљеву. Основну и средњу школу завршио је у Ваљеву, а основне студије 29. децембра 2009. године на Учитељском факултету у Ужицу Универзитета у Крагујевцу, одбранивши дипломски рад на тему *Проблемска настава*. На Учитељском факултету у Ужицу завршио је мастер студије 17. октобра 2012. године, одбранивши мастер рад на тему *Методичка интерпретација романа за децу у млађим разредима основне школе*, чиме је стекао звање мастер учитељ.

Од 2010. до 2012. године био је запослену Основној школи „Жика Поповић“ у Ваљеву, потом, од 2012. до 2014. у Основној школи „Војвода Живојин Мишић“ у Ваљеву, а од 2014. године као професор разредне наставе запослен је у Основној школи „Милован Глишић“ у Ваљеву.

5.2. Научноистраживачки рад

Секач, Вук (2018). Вредновање знања у електронском уџбенику. *Зборник радова Педагошког факултета у Ужицу*, 21(20), 99–118 [ISSN 2560-550X; УДК 004.087:371.671].M52

6. Анализа очекиваних резултата докторске дисертације

Имајући у виду претходно наведено, очекује се да кандидат теоријском анализом и емпиријским истраживањем у дисертацији дође до следећих резултата:

- Примена електронског уџбеника српског језика у значајној мери доприноси остваривању задатака наставе и квалитету знања ученика млађег школског узраста.
- Садржај постојећих електронских уџбеника српског језика има значајан допринос у смислу остваривања задатака наставе и квалитета знања ученика млађих разреда основне школе.
- Постојећи електронски уџбеници српског језика задовољавају стандарде квалитета електронског уџбеника.
- Присутан је средњи степен интерактивности електронских уџбеника српског језика.
- У електронским уџбеницима заступљене су и методички оправдано примењиване различите врсте записа (текст, мултимедија).
- У електронским уџбеницима заступљене су и промишљено коришћене линеарна и хипертекстуална структура садржаја.
- Електронски уџбеници задовољавају стандарде квалитета садржаја и дидактичке обликованости.
- Електронски уџбеник чине наставни садржаји чију је реализацију могуће унапредити применом електронског уџбеника, па је њихов избор оправдан.
- Учитељи позитивно оцењују допринос електронских уџбеника српског језика остваривању задатака наставе и квалитета знања ученика млађег школског узраста.
- Креирани прототип електронског уџбеника има значајан утицај на квалитет знања ученика млађих разреда основне школе.
- Креирани прототип електронског уџбеника српског језика има већи утицај на усвајање наставних садржаја код ученика са одличним и врло добрим општим успехом, у односу на ученике са добрим, довољним или недовољним успехом.
- Креирани прототип електронског уџбеника српског језика има већи утицај на усвајање наставних садржаја код ученика са бољим оценама из српског језика (одличан (5) и врло добар (4)) у односу на ученике са лошијим оценама (добар (3), довољан (2) или недовољан (1)).
- Креирани прототип електронског уџбеника српског језика има већи утицај на усвајање наставних садржаја код ученика чији родитељи имају виши образовни ниво (више и високо образовање) у односу на ученике чији су родитељи нижег образовног нивоа (основно и средње образовање).
- Креирани прототип електронског уџбеника српског језика има већи утицај на усвајање наставних садржаја код ученика који поседују (лични) рачунар.

7. Анализа методологије рада кандидата и критички осврт

Истраживање могућности примене електронског уџбеника у настави методолошки је захтевно, пре свега због комплексности самог наставног процеса, али и сложене улоге сваког од учесника у наставном процесу – ученика, учитеља, наставних садржаја. Са друге стране, у вези са електронским уџбеником као елементом наставе који интегрише наставне и дигиталне садржаје бројна су отворена питања, од самог одређења, преко структуре и функције, до оправданих и оптималних могућности примене у раду са најмлађима, што усложњава истраживачки приступ.

Основни појам у истраживању је *електронски уџбеник*, под којим се подразумева средство учења које, користећи различите начине презентације садржаја и вишеструку комуникацију са учеником, доприноси конструкцији знања. Предложена дисертација темељи се на дескриптивној и методи теоријске анализе. У складу са одабраним истраживачким методама, у дисертацији ће бити примењен поступак анализе садржаја, у циљу испитивања да ли и у којој мери постојећи електронски уџбеници, односно електронски додаци уџбенику српског језика задовољавају стандарде квалитета и да ли као такви доприносе квалитету наставе и учења. Анкетирањем ће се испитати искуства и ставови учитеља у вези са доприносом електронских уџбеника српског језика остваривању задатака наставе и квалитету знања ученика млађег школског узраста. Фокус групе примениће се у циљу разумевања природе утицаја креираног прототипа електронског уџбеника на квалитет процеса учења ученика млађег школског узраста, кроз дијалог учесника и интервјуера. Инструменте истраживања, као и оригинални прототип електронског уџбеника српског језика докторанд Вук Секач самостално је конструисао.

За потребе истраживања одабран је узорак електронских уџбеника, узорак учитеља и узорак ученика. Узорак уџбеника представљаће уџбеници српског језика за млађе разреде основне школе са електронским интерактивним додатком, одобрени за употребу у настави. Узорак узорак учитеља чиниће њих 360, из 35 основних школа у граду Београду и десет управних округа у Републици Србији. Узорак ученика чиниће 20 ученика четвртог разреда из две основне школе, који користе креирани прототип електронског уџбеника.

Добијени подаци биће обрађени применом статистичког софтверског пакета IBM SPSS Statistics 20, и представљени статистичким мерама: пребројавања (фреквенције и проценти), релативног односа (пропорције и проценти), просека (аритметичка средина), варијабилности (стандардна девијација), корелације (коефицијент релијабилности и коефицијент контингенције). Од статистичких тестова, примениће се *t* тест и *F* тест као параметријски поступци и *Chi* квадрат тест као непараметријски поступак.

Резултати истраживања предочавају и важне методичке импликације, како у смислу увођења савременог концепта е-учења и могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе, тако и у домену креирања електронског уџбеника, односно усаглашавања потреба савременог информационог друштва са потребама наставног процеса и васпитнообразовне праксе.

8. Оквирни садржај дисертације

Докторска дисертација требало би да се састоји из два основна дела – теоријског и емпиријског. У теоријском делу, разматрање проблема електронског уџбеника биће започето сагледавањем позиције васпитнообразовног система у данашњем дигиталном добу, а затим ће се пажња усмерити на савремену наставну технологију и електронски уџбеник у функцији остваривања образовно-васпитних циљева и задатака. Применом методе теоријске анализе детаљно се сагледава развој и прецизно одређује појам електронског уџбеника, што представља основу за испитивање његових методичких потенцијала у конкретном наставном контексту. Разматра се структура и стандарди квалитета овог елемента наставе, као и предности и ограничења његове примене у наставној пракси, са посебним освртом на дидактичко-методичке вредности у контексту теорија учења.

У емпиријском делу рада, систематично ће бити приказана досадашња теоријска и емпиријска, квалитативна и квантитативна истраживања проблема електронског уџбеника и његове примене у настави, са посебним освртом на примену у настави језика. Биће дефинисан методолошки оквир истраживања: проблем, предмет, циљ, задаци, хипотезе, варијабле истраживања, затим методе, поступци и инструменти који ће бити примењени у истраживању, као и узорак и популација, ток истраживања и статистичка обрада података. Резултати истраживања биће представљени према дефинисаним задацима. Закључци и методичке импликације биће приказани у посебном поглављу, као и коришћени извори и литература. Преглед прилога биће дат на крају дисертације.

9. Научна област дисертације

Научна област теме докторске дисертације *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе* кандидата Вука Секача јесте методика наставе српског језика и књижевности.

10. Подаци о ментору

Ментор при изради докторске дисертације *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе* кандидата Вука Секача биће проф. др Далиборка Пурић, ванредни професор за ужу научну област *Методика наставе српског језика и књижевности* на Педагошком факултету у Ужицу Универзитета у Крагујевцу. Проф. др Далиборка Пурић била је члан комисије за оцену и одбрану докторске дисертације и именована је за коментора докторске дисертације из уже научне области *Методика наставе српског језика и књижевности* на Педагошком факултету у Ужицу. Аутор је двеју научних монографија, програмски уредник зборника радова, учесник већег броја међународних и националних научних скупова, аутор више од седамдесет научних радова из своје области. Члан је националног научног пројекта основних истраживања 179026: *Настава и учење: проблеми, циљеви, перспективе*. Учествовала је у развојном пројекту *Методички оквир развоја*

дигиталних компетенција учитеља (МОДиКУ), подржаном од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Неки од значајнијих научних радова проф. др Далиборке Пурић су:

Пурић Д., Стојановић, Б. (2019). Читалачке преференције ученика млађег школског узраста. *Наслеђе*, 42, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, 281–296 [UDK 028.01-053.5; ISSN 1820-1768; COBISS.SR-ID 115085068].**M23**

Пурић Д. (2016). Разумевање текста у настави књижевности. *Настава и васпитање*, LXV(2). Београд: Педагошко друштво Србије, 427–438 [UDK 371.3::821.163.41(497.11)*2014/2015*; DOI 10.5937/nasvas 1602427P; ISSN 0547-3330; COBISS.SR-ID 6026754].**M24**

Purić D. (2016). Interculturality in Readers in Serbian Language for Younger Elementary School Grades. *Journal Plus Education*, 16(2). Arad: „Aurel Vlaicu“ University, 64–79 [ISSN1842-077X; E-ISSN (online) 2068-1151].**ERIH PLUS**

Пурић, Д. (2018). Настава српског језика у функцији подстицања читалачких интересовања ученика млађег школског узраста. *Иновације у настави*, 31(4). Београд: Учитељски факултет, 31–45 [doi:10.5937/inovacije1804031P; ISSN 0352-2334].**ERIH PLUS**

Purić D. (2014). Usavršavanje učitelja u funkciji podsticanja kreativnosti učenika u nastavi srpskog jezika. U: D. Hozjan (ur.): *Izobraževanje za 21. stoletje – ustvarjalnost v vzgoji in izobraževanju*. Koper: Univerza na Primorskem, 267–281 [ISBN 978-961-6862-74-5].**M31**

Purić D., Marinković S. (2017). Mobilnost studenata učiteljskih i pedagoških fakulteta. U: S. Rutar, S. Čotar Konrad, T. Štemberger, S. Bratož (ur.): *Vidiki internacionalizacije in kakovosti v visokem šolstvu*. Koper: Univerza na Primorskem, 49–64 [ISBN 978-961-7023-31-2].**M31**

Maričić, S., Purić, D. (2014). Osposobljenost učitelja za primenu informacione tehnologije u nastavi u mlađim razredima osnovne škole, u: M. Arnaut (ur.). *Međunarodni naučno-stručni skup „Kulturni identitet u digitalnom dobu“*. Zenica: Pedagoški fakultet, 145–154 [UDC 37:004(063)(082); ISBN 9789958-639-59-3; COBISS.BH-ID 21336582].**M33**

Purić D. (2015). Problem razumevanja pročitanoг u nastavi književnosti u mlađim razredima osnovne škole. U: Tomaž Grušovnik (ur.): *Obzorja učenja: vzgojno-izobraževalne perspektive*. Koper: Univerzitetna založba Annales, 331–347 [UDK 37.01(082); ISBN 978-961-6964-14-2].**M33**

Пурић Д. (2017). Могућности за интеркултурално образовање посредством читанки на српском језику за млађе разреде основне школе. У: Л. Маравић, Ж. Мезеи (ур.): *Интеркултуралност у образовању, Зборник 11*. Нови Сад: Педагошки завод Војводине, 77–87 [ISBN 978-86-80707-66-2; UDK 37.014:316.7(082)].**M33**

Пурић Д., Костић Љ. (2016). Вредновање писаних састава у функцији унапређивања културе језичког изражавања ученика. *Наслеђе*, 35, Крагујевац:

Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, 123–136 [UDK 371.26'3:811.163.41; ISSN 1820-1768; COBISS.SR-ID 115085068].M51

Бојовић Ж., Пурић Д. (2016). Упоредна анализа Клафкијевог и Хајмановог модела дидактике. *Зборник радова Филозофског факултета*, XLVI(2). Косовска Митровица: Филозофски факултет, 239–254 [UDK 37.02 Клафки В., 37.02 Хајман П.; DOI 10.5937/ZRFFP46-11851].M51

Пурић Д. (2016). Фактори активног слушања деце предшколског узраста. *Зборник радова Филозофског факултета*, XLVI(4), Косовска Митровица: Филозофски факултет, 297–314 [UDK 159.952.072-053.4; DOI 10.5937/zrffp46-12551; ISSN 0354-3293; eISSN 2217-8082].M51

Пурић Д., Бојовић Ж. (2017). Унапређивање културе језичког изражавања ученика у школском и ваншколском контексту. *Култура*, 156. Београд: Завод за проучавање културног развитака, 160–176 [UDK 371.3::811.163.41(497.11)“2014/2015“ 811.163.41'271; ISSN 0023-5164; DOI 10.5937/kultura1756160P].M51

11. Научна област чланова Комисије

Три члана Комисије баве се методиком наставе српског језика и књижевности, што и представља научну област предложене теме докторске дисертације. Пошто је предмет и циљ истраживања везан за електронски уџбеник, један члан предаје Образовну технологију, а с обзиром на то да је планирано емпиријско истраживање као саставни део дисертације, један члан Комисије бави се методологијом педагошких истраживања.

Доц. др Љиљана Костић, председник Комисије, је доцент за научну област *Српски језик и књижевност, методика наставе српског језика и књижевности* на Педагошком факултету у Ужицу Универзитета у Крагујевцу. Неки од значајнијих научних радова доц. др Љиљане Костић су:

Љиљана Костић (2015). Велики рат у мемоарима Владана Ђорђевића. У: Милош Ковачевић (ур.). *Наука и слобода*, зборник радова са Научног скупа (Пале, 6–8. јуни 2014). Пале: Филозофски факултет, стр. 659–673 [DOI 10.7251/ZRNDSEFP09152659K].M14

Љиљана Костић (2012). Ставови Владана Ђорђевића у одбрани Вукових идеја увођења српског народног језика у књижевност. У: Ј. Стојановић (ур.). *Српско језичко наслеђе на простору данашње Црне Горе и српски језик данас*, стр. 361–371. Никшић: Матица српска, Друштво чланова у Црној Гори, Одјељење за српски језик и књижевност – Матица српска у Новом Саду [UDK 811.163.4:398; ISBN 978–9940–580–09–4].M14

Љиљана Костић (2012). Свет детињства у приповеткама Ива Андрића. У: Тошовић, Б. (ур.). *IvoAndrić – Literat und Diplomat schattenz weir Weltkriege (1924–1941)*.

Andrić – Initiative 5, Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz – Beogradska knjiga, Grac – Beograd, Graz – Beograd, str. 189–201 [ISBN 978-3-9503053-7-1]. **M14**

Љиљана Костић (2012). Особености хумора у „Пионирској трилогији” Бранка Ћопића. *Поетика, стилистика и лингвистика Ћопићевог приповиједања*, стр. 71–83. Graz – Бањалука: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz – Народна и универзитетска библиотека Републике Српске [ISBN 978–99938–30–47–4]. **M14**

Љиљана Костић (2011). Жена са Запада у приповеткама Иве Андрића из аустроугарског периода (Die K. U. K. Periode in Leben und Schaffen on Ivo Andric (1892–1922)). *Andrić-Initiative*, 4, стр. 564–575. Grac – Beograd: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz – Beogradska knjiga [ISBN 978–3–9503053–4–0]. **M14**

Љиљана Костић (2017). *Цар Душан* – историјски роман Владана Ћорђевића, *Наслеђе*, год. XIV, бр. 36, стр. 171–182 [ISSN 1820-1768; УДК 821.163.41.09]. **M23**

Видан Николић, Љиљана Костић (2015). Љубомир Стојановић – последњи заговорник Вуков(ск)е аутентичне линије у српској филологији. *Српски језик XX*. Београд, стр. 267–286 [ISSN 0354-9259; УДК 811.163.41:929]. **M24**

Далиборка Пурић, Љиљана Костић (2016). Вредновање писаних састава у функцији унапређивања културе језичког изражавања ученика, *Наслеђе*, бр. 35, стр. 123–136 [COBISS.SR-ID 115085068; УДК 371.26'3:811.163.41]. **M51**

Љиљана С. Костић (2018). Пародија у књижевном делу Душана Радовића, *Карневализација у српској књижевности*, 47. Научни састанак слависта у Вукове дане, vol. 47/2. Београд: Међународни славистички центар, 415–424 [ISBN 978-86-6153-507-9; УДК 821.163.41.09 Радовић, Д.; <https://doi.org/10.18485/msc.2018.47.2.ch39>]. **M51**

Љиљана Костић (2015). *Кочина крајина* – историјски роман Владана Ћорђевића. *Philologia Mediana*, год. VII, бр. 7, стр. 145–159 [ISSN 1821-3332; 821.163.41-311.6.09]. **M51**

Проф. др Данијела Василијевић је редовни професор за научну област *Педагогија* на Педагошком факултету у Ужицу Универзитета у Крагујевцу. Између осталог, предаје Образовну технологију, што је значајно имајући у виду да електронски уџбеник представља предмет истраживања у докторској дисертацији. Неки од значајнијих научних радова проф. др Данијеле Василијевић су:

Nada Vilotijević, Danijela Vasilijević (2012). Electronic Textbooks in the Function of Individualisation. *Didactica slovenica*, 27, 5, Pedagoška obzorja, str. 36–51 [UDK378:004.738.5(035)]. **M23**

Danijela Vasilijević, Nada Vilotijević, Goran Vilotijević (2014). Comparison of the model of Elkonyin and Davidiv and model Zankov Pedagoška obzorja, *Pedagoška obzorja*, 2, letnik 29, str. 18–32 (Ljubljana Pedagoški fakultet, Novo mesto, Visokoškolsko središče). [UDK 37.091.33; ISSN 0353-1392]. **M23**

Žana Bojović, Danijela Vasiljević, Danijela Sudzilovski (2015). Values and Value Orientations of Students, Future Primary School Teachers and Preschool Teachers. *Croatian Journal of Education*, Vol. 17; Sp. Ed. No 4/2015, p. 11–35 [UDC 371(05), DOI: 10.15516/cje.v17i0.1339 (original research paper)]. **M23**

Danijela Vasiljević (2016). Social Networks In Education: Estimates and Expectations of Students, *Теме*, Vol. XL, No 4, str. 1241–1258 [ISSN 0353-7919; DOI 10.22190/TEME1604241V; Online ISSN 1820-7804; COBISS.SR-ID 559631]. **M24**

Василијевић, Д. Н., Степић, Г. М. и Илић, Ж. М. (2017). Ставови учитеља према тимском раду. *Настава и васпитање*, 66(1), 99–114 [UDK 371:004.9; ISSN 0547-3330; COBISS.SR-ID 237385740]. **M24**

Данијела Василијевић (2012). Индивидуално усавршавање наставника западне Србије. *Теме*, XXXVI, 1, стр. 255–276 [UDK 371.374.7(497.11-15); 1+3; ISSN 0353-7919]. **M24**

Данијела Василијевић, Новак Лакета, Јелена Стаматовић (2013). Утицај тимске наставе на стваралачка знања ученика. *Теме*, XXXVII, 2, стр. 611–630 [UDK 371.213.8; ISSN 0353-7919]. **M24**

Данијела Василијевић, Жана Бојовић, Татјана Михајловић (2018). Теме из образовања у Социолошком прегледу. *Социолошки преглед*, LII(1), стр. 120–146 [UDK 050:316; doi:10.5937/socpreg-16548]. **M24**

Marina Ilić, Žana Bojović, Danijela Vasiljević (2018). Partnerski odnosi fakulteta za obrazovanje nastavnika u domenu stručne i naučne saradnje. *Andragoške studije*, br. 1. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju, 123–139 [ISSN 0354–5415, UDK 378.1:371.13, doi 10.5937/ANDSTUD1801123I] [file:///C:/Users/laser%20computers/Downloads/AS_2018-1_06%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/laser%20computers/Downloads/AS_2018-1_06%20(2).pdf). **M24**

Данијела Василијевић, Новак Лакета (2012). Ка новој образовној телевизији. *Радови*, 14, књига 2, стр. 135–150. Источно Сарајево: Филозофски факултет [ISSN 1512-5858]. **M51**

Danijela Vasiljevic, Danijela Sudzilovski, Snezana Marinkovic (2016). Impact of Quantitative Evaluation Methods on the Quality of Scientific Research Conducted by University Teachers, Зборник радова Филозофског факултета *Collection of Papers of the Faculty of Philosophy*, Косовска Митровица: Филозофски факултет, стр. 67–86 [UDK 316.64-057-4:378.126(497.11); ISSN 0354-3293; DOI 10.5937/ZRFFP46-12091]. **M51**

Danijela Vasiljević, Danijela Sudzilovski (2017). University Teachers in Serbia on the Bylaws for the Title Awarding, *Vidiki Internacionalizacije in kakovosti v visokem šolstvu* (ur. S. Rutar, S. Čotar Konrad, T. Štemberger, S. Bratož), Založba Univerze na Primorskem, str. 153–164 [ISSN 2536-1937; ISBN 978-961-7023-31-2, UDK 378(082)]. **M14**

Данијела Василијевић, Данијела Судзиловски (2017). Глобализација и национални идентитет – перцепција младих, међународни тематски зборник „Глобализација и глокализација“. ур. Урош Шуваковић, Оливера Марковић-Савић. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини. Београд:

Српско социолошко друштво и Институт за политичке студије, стр. 121–136 [ISBN 978-86-81319-11-6 (ССД); ISBN 978-86-6349-083-3 (ФФКМ); ISBN 978-86-7419-297-9 (ИПС)].**M14**

Danijela Vasilijevic, Zana Bojovic, Novak Laketa (2011). Electronic Textbook and its Methodical Values. 11th International Educational Tehnology Conference, IETC, Istanbul. Proceedings Book, Vol. I, p. 437–443. <http://www.iet-c.net/publications/ietc2011-1.pdf>.**M33**

Branka Arsović, Danijela Vasilijević, Lidija Zlatić (2012). Communication in Online Teaching Environment. *Current Trends in Educational Science and Practice I*, International proceedings of scientific studies, pp. 8–14. Nitra – Usti nad Labem – Užice: Constantine the Philosopher University – Faculty of Education, University of Jan Evangelista Purkyně – Faculty of Education, Kragujevac University – Teachers' Training Faculty [UDK 37.014; ISBN 978-80-558-0176-6].**M33**

Danijela Vasilijević, Novak Laketa, Žana Bojović (2012). Towards New Forms of Textbooks. In: E. Szoradova (ed). *Learner – Teacher – Research in Serbian-Slovak Education Environment*, International Scientific Proceedings, pp. 163–172. Nitra: Constantine the Philosopher University – Faculty of Education [ISBN 978-80-558-0071-4; EAN 9788055800714].**M33**

Žana Bojovic, Danijela Vasilijevic, Novak Laketa (2012). Aesthetic Categories as Possible Determinants of Aesthetic Qualities of Textbooks. *Curent Trends in Educational Science and Practice II*, pp. 12–18. Usti nad Labem – Nitra – Užice: University of Jan Evangelista Purkyně – Faculty of Education, Constantine the Philosopher University – Faculty of Education. Kragujevac University – Teachers' Training Faculty [ISBN 978-80-7414-562-9].**M33**

Danijela Vasilijević, Snežana Marinković, Žana Bojovic (2012). The Role of Open-Circuit Educational Television Programme in Adopting Knowledge of Nature. *Current Trends in Educational Science and Practice III*, International proceedings of scientific studies, pp. 103–109. Užice – Nitra – Usti nad Labem: Kragujevac University – Teachers' Training Faculty, Constantine the Philosopher University – Faculty of Education, University of Jan Evangelista Purkyně – Faculty of Education [UDK 371(082); ISBN 978-86-6191-012-8; COBISS.SR-ID 195880716]. **M33**

Проф. др Јелена Стаматовић је ванредни професор за ужу научну област *Опита педагогија* на Педагошком факултету у Ужицу Универзитета у Крагујевцу. Бави се, између осталог, Методологијом педагошких истраживања, што је значајно ако се има у виду да је планирано емпиријско истраживање утицаја електронског уџбеника на квалитет наставе српског језика у млађим разредима основне школе. Неки од значајнијих научних радова проф. др Јелене Стаматовић су:

Zlatić L., Stamatović J. (2018). Entrepreneurship Education at Faculties of Education. U T. Štenberger, S. Čotar Konrad, S. Rutar & A. Žakelj (ur.), *Oblikovanje inovativnih učnih okolij* (462–478). Kopar: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.**M14**

Maričić S., Nikolić R., Stamatović J. (2017). Challenges of University Internationalisation through Mobility Programs. U: S. Rutar, S. Čotar Konrad, T. Štemberger & S. Bratož (ur.). Vidiki internacionalizacije in kakovosti v visokem šolstvu. Perspectives of Internationalisation and quality in higher education (81–91). Kopar: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.**M14**

Stamatović J. i Nikolić R. (2014). Kvalitet visokoškolske nastave i proces samovrednovanja. U: D. Hozjan (ur.). Izobraževanje za 21. stoletje – ustvarjalnost v vzgoji in izobraževanju (75–82). Kopar: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.**M14**

Stamatović J. i Žunić Cicvarić J. (2019). Child Rights in Primary Schools – The Situation and Expectations. *C E P S Journal*, 9(1), 83–102 [doi: 10.26529/cepsj.661].**ERIH PLUS**

Maričić S., Stamatović J. (2017). The Effect of Preschool Mathematics Education in Development of Geometry Concepts in Children. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Educatio*, 13(9), 6175–6187 [ISSN 1305-8223 (online) 1305-8215 (print); DOI <https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.01057a>].**M23**

Василијевић Д., Лакета Н., Стаматовић Ј. (2013). Утицај тимске наставе на стваралачка знања ученика. *Теме*, 37(2), 611–630 [ISSN 0353–7919; UDK 1+3].**M24**

Stamatović J. (2013). Улога учитеља у процени квалитета рада школе и свога рада. *Настава и васпитање*, 62(3), 438–449 [UDK 371.13/16(497.11); ISSN 0547–3330].**M24**

Kundačina M., Stamatović J. (2011). Metodological Competens of Self-Evaluation of Schools. *Zbornik na trudovi*. Ohrid–Skopje: Univerzitetot „Sv. Kiril i Metodij”, 383–390 [UDK 37(062); ISBN 978–9989–823–33–6; COBISS. MK-ID 89314314].**M33**

Maričić S., Nikolić R., Stamatović J. (2017). Challenges of University Internationalisation through Mobility Programs. In: S. Rutar, S. Čotar Konrad, T. Štemberger, S. Bratož (ur.): *Vidiki internacionalizacije in kakovosti v visokem šolstvu*. Koper: University of Primorska, 81–91 [ISBN 978-961-7023-31-2; UDK 378(082)].**M33**

Nikolić R., Stamatović J. (2014). Kvalitet visokoškolske nastave i proces samovrednovanja. U: D. Hozjan (ur.): *Izobraževanje za 21. stoletje – ustvarjalnost v vzgoji in izobraževanju*. Koper: Univerzitetna Založba Annales, 75–82 [UDK 37(082); ISBN 978-961-6862-74-5; COBISS.SI-ID 273044992].**M33**

Николић Р., Стаматовић Ј. (2013). Функције вредновања и самовредновања у осигурању квалитета рада школе. *Зборник радова*, 2. Међународна научна конференција „Педагогија, образовање и настава” (ур. Хрватић, Н., Лукенда, А., Павловић, С., Спајић-Вркас, В., Васиљ, М.). Мостар: Факултет природнословноматематичких и одгојних знаности Свеучилишта у Мостару, 162–168 [ISBN 978-9958-16-023-3/2].**M33**

Stamatović J., Bojović Ž. (2016). Uloge nastavnika u nastavnom procesu. *Pedagogija*, 71(3), 279–291 [ISSN 0031-3807; UDK 371.13/.15(497.11)"2014"].**M51**

Максимовић Ј., Стаматовић Ј. (2016). Компетенције будућих учитеља и васпитача у контексту развоја инклузивне културе школе. *Педагогија*, 61(4), 433–443 [ISSN 0031-380; UDK 37].**M51**

Проф. др Зорица Цветановић је редовни професор за ужу научну област *Методика наставе српског језика и књижевности* на Учитељском факултету Универзитета у Београду. Неки од значајнијих научних радова проф. др Зорице Цветановић су:

„Literary texts in the early teaching of reading and writing” (koautor, sa V. Janićijević), *Modern trends in teaching and education*, I. Radovanović, Z. Zaclona (Eds.), Belgrade/NowySącz: University of Belgrade and State Higher Vocational School in NowySącz, 2016, 139–151 [ISBN 978-86-7849-213-6].**M14**

„Evaluation of children’s oral and written expression in mother tongue teaching in the first cycle of primary education” (koautor, sa Lj. Kelemen Milojević), *Evaluation in contemporary education – theory and practice*, I. Radovanović, Z. Zaclona (Eds.), NowySącz/Belgrade, Poland: University of Belgrade and State Higher Vocational School in NowySącz, 2018, 148–159 [ISBN: 978-86-7849-249-5].**M14**

„The pedagogical access on interculturalism as a methodological challenge in education” (koautor, sa M. Negru), *Journal Plus Education*, Arad, Romania, No 2, 2015, 92–97 [ISSN: 1842-077X, E-ISSN (online) 3068-1151], <http://www.uav.ro/jour/index.php/jpe>.**M23**

„Врсте текстова у разредној настави језика и књижевности” (коаутор, са Б. Стојановић, Д. Мишић), *Теме*, Ниш, XLI, бр. 3, 2017, 639–652 [ISSN: 0353-7919, Online ISSN: 1820-7804, UDK 37.016:81+82, DOI:10.22190/TEME1703639C].**M24**

„Методички проблеми у програмском оквиру за учење латинице као другог писма у настави српског језика” (коаутор, са М. Негру и Ј. Келемен Милојевић), *Иновације у настави*, Београд, Vol. XXX, бр. 3, 2017, 1–11 [ISSN 0352-2334, UDC 37.016:003-028.31doi: 10.5937/inovacije1703001C 003.349:371.3].**ERIH PLUS**

„Introducing pupils into writing skills” (koautor, sa K. Šulović Petković), *Proceedings Speech and language 2013, 4th International Conference on Fundamental and Applied Aspects of Speech and Language*, eds. M. Sovilj, M. Subotić, Institute for Experimental Phonetics and Speech Pathology, Life Activities Advancement Center, Belgrade, Serbia, 2013, 214–222 [ISBN 978-86-81879-45-0].**M33**

„Basic elements of functional literacy in younger students” (koautor, sa I. Radovanović, K. Šulović Petković), *Proceedings, Speech and Language 2015, 5th International Conference on Fundamental and Applied Aspects of Speech and Language*, eds. M. Sovilj, M. Subotić, Life Activities Advancement Center, The Institute for Experimental Phonetics and Speech Pathology, Belgrade, 2015, 139–145 [ISBN: 978-86-89431-07-0].**M33**

„Методичке фазе у развијању почетног писменог изражавања ученика”, Осамнаести конгрес Савеза славистичких друштава Србије, *Савремено изучавање*

српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних, зборник резимеа, Филолошки факултет, Београд, 2014, стр. 148 [ISBN 978-86-6153-227-6].**M34**

„Razvoj funkcionalne pismenosti u digitalnom okruženju” (koautor, sa I. Radovanović, D. Bogavac), *Budućnost obrazovanja i obrazovanje za budućnost, knjiga sažetaka, 11. Međunarodna balkanska konferencija obrazovanja i znanosti*, ur. I. Prskalo, L. Cvikić, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2016, str. 53–54 [ISBN: 978-953-8115-13-4].**M34**

„Репродуктивна питања за тумачење књижевног текста у првом разреду основне школе”, *Иновације у настави*, Београд, бр. 4, 2015, 44–53, [ISSN 0352-2334, UDC 371.3:003-028.31].**M51**

„Елементи и мотиви прича у збирци Тиодора Росића *Господар седам брагова* као основа за методичко тумачење” (коаутор, са М. Ивковић), *Књижевности и језик*, Београд, Vol. LXIII, бр. 3–4, 2016. 307–322 [ISSN 0454-0689; UDK 371.3::821.163.41 821.163.41.09-34. DOI: https://doi.org/10.18485/kij.2016.63.3_4.7].**M51**

„Стрип у настави језика и књижевности у млађим разредима основне школе – методичке могућности” (коаутор, са Б. Стојановић, Д. Мишић), *Зборник радова Филозофског факултета*, Косовска Митровица, бр. 2, Vol. XLVII, 2017.317–336, [ISSN0354-3293, eISSN: 2217-8082, UDC 371.3::821. DOI:10.5937/ZRFFP47-13518741.5].**M51**

„Мишљења учитеља о усвојености граматичких категорија у разредној настави српског језика ” (коаутор, са Јб. Келемен Милојевић), *Књижевности и језик*, Београд, Vol. LXV, бр. 3–4. 2018,421–434 [ISSN 0454-0689, UDK371.3::811 163.41'36 811.163.41'366, https://doi.org/10.18485/kij.2018.65.3_4.9].**M51**

Доц. др Мирјана Стакић је доцент за ужу научну област *Српски језик и књижевност, методика наставе српског језика и књижевности* на Педагошком факултету у Ужицу Универзитета у Крагујевцу. Неки од значајнијих научних радова доц. др Мирјане Стакић су:

Stakić M. Mirjana, Maričić M. Sanja (2019). Integration of Activities of Mathematical Education and Language Development in Preschool Education (Chapter 10). In: Vodopivec, J. L., Jančec, L., & Štemberger, T. (eds.). *Implicit Pedagogy for Optimized Learning in Contemporary Education* (pp. 184-204). Hershey, PA: IGI Global. [ISBN13: 9781522557999 ISBN10: 1522557997; EISBN13: 9781522558002; DOI: 10.4018/978-1-5225-5799-9].**M14**

Maričić S., Maksimović J. Stakić M. (2018). Use of the Picture Book in Teaching Mathematics and Serbian Language to Children with Learning Disabilities. In: Tina Štemberger, Sonja Čotar Konrad, Sonja Rutar and Amalija Zakelj (Ed.): *Oblikovanje inovativnih učnih okolij (Constructing Innovative Learning Environments*, pp. 395–413. Koper: Založba Univerze na Primorskem [ISBN 978-961-7055-15-5; UDC 37.01(082); 37.091.3(082)].**M14**

Стакић М. (2018). Језик и стил Андрићеве приповетке *Прозор* са аспекта психоаналитичког тумачења. У: Лончар-Вујновић, М. (ур): Thematic Collection of Papers of International Significance Science Beyond Boundaries 1: Redrawing Boundaries, str. 249–261. Косовска Митовица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини. [ISBN 978-86-6349-103-8; UDC 821.163.41–32 Андрић И; 159.964.2:82.0; COBISS.SR-ID 267453196].**M14**

Стакић М. (2015). Књижевнитекст и његова васпитна улога у поштовању различитих култура. У: Мирјана Лончар-Вујновић (ур. и пр.): *Сусрети народа и култура/People and cultures in contact*, Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 529–540 [UDC 821.111(73) Бак П. 371.3::821-82; 84'44:316.722; ISBN 978-86-6349-039-0].**M14**

Стакић М. (2014). Трансформација народних веровања и митова у књижевности под утицајем процеса глобализације. У: Милош Ковачевић (ур.): *Наука и глобализација*, Књига 8, том ½, Универзитет у Источном Сарајеву: Филозофски факултет Пале, 545–559 [ISBN 978-99938-47-58-8; 001316.32 (082); DOI 10.7251/NSFF 1408545S; COBISS.RS-ID 4271896].**M14**

Стакић М. (2014). Улога и значај екскурзије у остваривању циљева хуманистичког, интеркултуралног и националног васпитања и образовања. У: Бранко Јованић, Младен Вилотијевић (ур. и пр.): *Улога васпитања и образовања у развијању хуманистичких, интеркултуралних и националних вредности*. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини. Београд: Српска академија образовања, 907–926 [УДК 371.233(497.11); 37.018.2; ISBN 978-86-6349-036-9 (ФФ); COBISS.SR-ID 212573964].**M14**

Maričić S., Stakić M., Malinović-Jovanović N. (2018). The Role of Literary Content for Children in Preschool Mathematics Education. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 4(2), 631–642 [ISSN 1305-8223 (online) 1305-8215 (print) DOI 10.12973/ejmste/80627].**M23**

Стакић М. (2019). Тумачење полисемичности лексеме харизма у народној и уметничкој књижевности о Светом Сави, *Црквене студије, Тематски број о Светом Сави*, XVI(1), 575–593 [ISSN 1820-2446; УДК821.163.41.09 Сава, свети; 821.163.41-82:398].**M24**

Стакић М. (2017). Анализа истраживања родне осетљивости уџбеника за српски језик. *Настава и васпитање*, LXVI(3), 483–495 [UDK-305:[371.671.046.14:811.163.41(497.11); 305-055.1:316.752(497.11) DOI 10.5937/nasvas1703483S].**M24**

Стакић М. (2017). Стваралачки процес и личност уметника у светлости психоаналитичких теорија и хришћанске етике. *Црквене студије*, XIV(14), 543–556 [УДК 82.09:111.852; 82:1; 159.923.38:271.2; ISSN 1820-2446; COBISS.SR-ID 115723532].**M24**

Стакић М., Видосављевић С. (2017). Хуманитарна и васпитнообразовна улога женске подружине и њене занатске школе у Нишу од оснивања до почетка Другог светског рата. *Теме*, XLI(3), 573–585 [УДК 373-055.2(497.11Niš)“1879/1941“;DOI 10.22190/ТЕМЕ1703573S].**M24**

Стакић М. (2016). Улога наставника у избору методолошког приступа за интерпретацију књижевног дела. *Настава и васпитање*, 65(3), 541–554 [УДК 371.3::821; DOI 10.5937/nasvas16035415; ISSN 0547-3330; COBISS.SR-ID228531980].**M24**

Стакић М. (2014). Социолошки приступ и савремено тумачење књижевности у наставној пракси. *Настава и васпитање*, LXIII(3), 535–550 [UDK 371.3::82]:316.42; UDK 37; ISSN 0547-3330; COBISS.SR-ID 6026754]. **M24**

Stakić M., Janković A. (2017). Reflections of Social Relations in the Language of Andrić's Prose for Children and Young Adults, *Collection of papers of the Faculty of philosophy. Зборник радова Филозофског факултета*, XLVII(3), 163–179 [УДК 821.163.41.09-32 АНДРИЋ И.; DOI:10.5937/ZRFFP47-14923; ISSN 0354-3293; eISSN 2217-8082]. **M51**

Стакић М. (2017). Поливалентност лексема простор и време у роману *Ереб* Урсуле Познански, *Књижевност и језик*, LXIV(3–4), 441–448 [УДК 821.112.2(436).09-31 Познански У.; https://doi.org/10.18485/kij.2017.64.3_4.10; ISSN 0454-0689].**M51**

Stakić M. (2016). Genre-specific Features of the Short Story in Serbian Realism, *Collection of papers of the Faculty of philosophy (Зборник радова Филозофског факултета)*, XLVI(3), 157–168 [UDK 821.163.41.08-32; 821.163.41.02РЕАЛИЗАМ; DOI 10.5937/zrffp46-12095; ISSN 0354-3293; eISSN2217-8082; COBISS.SR-ID 10455311].**M51**

Миловановић Б., Стакић М. (2016). Садржаји наставног програма српског језика и евроинтеграције. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XLVI(2), 465–478 [UDC 371.3::811.163.41; DOI 10.5937/zrffp46-11899; ISSN 0354-3293; eISSN2217-8082; COBISS.SR-ID 10455311].**M51**

Стакић М.(2016). Стилска обележја приповедачког поступка у психолошкој приповеци у контексту наставног тумачења. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XLVI(2), 529–546 [UDC 371.3::82; 82.09-321.1; DOI 10.5937/zrffp46-11892; ISSN 0354-3293; eISSN2217-8082; COBISS.SR-ID 10455311].**M51**

Стакић М. (2015). Улога и значај карактеризације у тумачењу књижевних ликова. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XLV(4), 293–311 [UDC 82.0; DOI 10.5937/zrffp4598-93; ISSN 0354-3293; eISSN2217-8082; COBISS.SR-ID 10455311].**M51**

Стакић М., Бошко М. (2015). Примена продуктивних истраживачких задатака у раду са даровитим ученицима у настави српског језика и књижевности. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XLV(2), 93–112 [UDC 159.928.23.072-057.874; 371.3:811.163.41; DOI 10.5937/ZRFFP45-7729, ISSN 0354-3293; eISSN 2217-8082].**M51**

ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

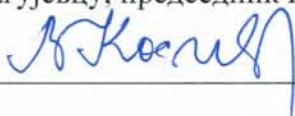
Комисија закључује да тема докторске дисертације *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе* испуњава услове научне заснованости, као и да кандидат Вук Секач испуњава законом предвиђене услове за израду докторске дисертације.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Педагошког факултета у Ужицу и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу да прихвате предложену тему дисертације *Могућности примене електронског уџбеника у настави српског језика у млађим разредима основне школе* кандидата Вука Секача и одобре њену израду.

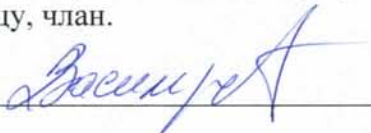
У Ужицу,
21. октобра 2019. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

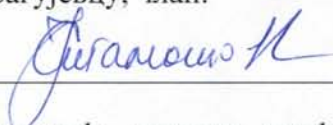
Др Љиљана Костић, доцент за ужу научну област *Српски језик и књижевност, методика наставе српског језика и књижевности*, Педагошки факултет у Ужицу, Универзитет у Крагујевцу, председник Комисије.

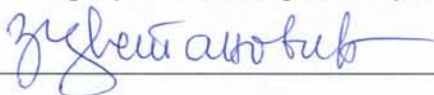
Др Данијела Василијевић, редовни професор за ужу научну област *Педагогија*, Педагошки факултет у Ужицу, Универзитет у Крагујевцу, члан.

Др Јелена Стаматовић, ванредни професор за ужу научну област *Опита педагогија*, Педагошки факултет у Ужицу, Универзитет у Крагујевцу, члан.

Др Зорица Цветановић, редовни професор за ужу научну област *Методика наставе српског језика и књижевности*, Учитељски факултет Универзитета у Београду, члан.

Др Мирјана Стакић, доцент за ужу научну област *Српски језик и књижевност, методика наставе српског језика и књижевности*, Педагошки факултет у Ужицу, Универзитет у Крагујевцу, члан.

